

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Актуальні проблеми
вітчизняної
та всесвітньої історії**

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 35

Рівне – 2023

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 35. Рівне: РДГУ, 2023. 199 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м.Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м.Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м.Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м.Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м.Київ)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 30 листопада 2023 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ №15857-4329Р

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
Факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
dekanat.fipmv@rshu.edu.ua <https://fipmv.rshu.edu.ua/>
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ISSN 2519-1942

9 772519 194006

8. Cytnyk O. Istorychni vytoky rosiisko-ukrainskoi viiny 2014-2017 rokiv, 2017. 81 s. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eehb_2017_2_10 (03.10.2023).
9. Tkach V. F. Spetspropahanda yak informatsiinyi skladnyk hibrydnoi viiny Rosii proty Ukrainy, 2016. 109 s. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sppol_2016_1_12 (11.10.2023).
10. Ukrainske suspilstvo v umovakh viiny. Natsionalna Akademiia nauk Ukrainy. Instytut sotsiologii, 2022. 410 s. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/maket-vijna...2022dlya-tipografiivse.pdf> (05.10.2023).
11. Anders Åslund. Ukraine: What Went Wrong and How to Fix It, 2015. 274 p.
12. Annexation of Crimea: A masterclass in political manipulation. *Journal of Al Jazeera*. URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2019/3/16/annexation-of-crimea-a-masterclass-in-political-manipulation> (23.10.2023).
13. Pomerantsev P. This Is Not Propaganda: Adventures in the War Against Reality, 2019. 256 p.
14. Richard Sakwa. Frontline Ukraine: Crisis in the Borderlands. London: I.B. Tauris, 2015. 297 p.
15. Robert Legvold. Managing the New Cold War. *Foreign Affairs*, 2014. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2014-06-16/managing-new-cold-war> (04.11.2023).
16. Sanctions and Preventive War. *Journal of Conflict Resolution*. URL: <https://www.jstor.org> (09.11.2023).

УДК 327: 316.77 (477)

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ

Оксана Кундеус

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33027, м.Рівне, вул. Ст. Бандери, 12

e-mail: oksana.kundeus@rshu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1162-3858>

Стаття присвячена осмисленню, відносно, нового явища для міжнародних відносин – стратегічним комунікаціям. Надано визначення поняттю «стратегічні комунікації» як окремого явища для дослідження, з'ясовано та вказано на їхню сутність, мету, критерії успішної реалізації. Стратегічні комунікації є сукупністю засобів впливу на громадськість, що впроваджуються у внутрішній та зовнішній політиці, сприяючи реалізації інтересів суб'єктів політики.

Визначено, що стратегічні комунікації широко використовуються в політичній практиці НАТО та ЄС. Встановлено поточний стан та розвиток співпраці ЄС і НАТО з Україною у сфері стратегічних комунікацій.

З'ясовано значення та важливість стратегічних комунікацій в сучасну епоху для України, осмислюється досвід використання інструментів стратегічних комунікацій в умовах повномасштабної війни РФ проти України.

Доведено, що стратегічні комунікації є важливим та невід'ємним атрибутом зовнішньої політики держав, насамперед, України, який охоплює багато вимірів та впливає на загальний розвиток та образ суб'єктів міжнародної взаємодії. Система стратегічних комунікацій України націлена, передусім, на задоволення національних інтересів і конструювання позитивного та привабливого іміджу в очах міжнародної спільноти.

Ключові слова: стратегічні комунікації, НАТО, ЄС, євроантантична інтеграція України, російсько-українська війна.

STRATEGIC COMMUNICATIONS OF UKRAINE

Kundeus Oksana

The article is devoted to the understanding of a relatively new phenomenon for international relations - strategic communications. The concept of «strategic communications» as a separate phenomenon for research is defined, its essence, purpose, and criteria for successful implementation are clarified and indicated. Strategic communications are a set of means of influencing the public, used in domestic and foreign policy, promoting the realization of the interests of political subjects.

It was determined that strategic communications are widely used in the political practice of NATO and the EU. The current state and development of EU and NATO cooperation with Ukraine in the field of strategic communications is established.

The meaning and importance of strategic communications in the modern era for Ukraine is clarified, the experience of using strategic communications tools in the conditions of a full-scale war of the Russian Federation against Ukraine is analyzed.

It has been proven that strategic communications are an important and integral attribute of the foreign policy of states, primarily of Ukraine, which covers many dimensions and affects the general development and image of the subjects of international interaction. Ukraine's strategic communications system is primarily aimed at satisfying its national interests and constructing a positive and attractive image in the eyes of the international community.

Key words: strategic communications, NATO, EU, Euro-Atlantic integration of Ukraine, Russian-Ukrainian war.

Постановка проблеми. Важливою тенденцією двадцять першого століття є глобалізація міжнародних відносин та посилення фактору стратегічних комунікацій у зовнішній політиці держав. Значення стратегічних комунікацій як окремої галузі дослідження стало стрімко зростати протягом останніх десятиліть. Для держав у системі міжнародних відносин сучасного типу важливо наповнювати комунікації з іншими суб'єктами зовнішньої взаємодії певним порядком і планом.

Здатність до комунікацій є невід'ємною цінністю для держав у всьому світі і, зокрема, для України, оскільки вона є державою в умовах війни, для якої надзвичайно гостро постає питання підтримання зв'язків та діалогу з країнами.

Тому, постає потреба розглянути стратегічні комунікації як важливе явище сучасності для ефективної взаємодії на рівні акторів міжнародних відносин, їхні особливості, інструменти та, насамперед, їхнє значення для України на тлі російського повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року.

Мета статті - дослідити механізми реалізації концепцій стратегічних комунікацій в Україні в контексті співпраці з євроатлантичними структурами, що є важливим засобом у боротьбі з дезінформацією.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблематика стратегічних комунікацій, особливостей їх використання в умовах сучасної політичної дійсності представлена в наукових розвідках таких вітчизняних учених, як А. Баровська, С. Гуцал, Д. Дубов, О. Кушнір, Є. Макарєнко, М. Ожеван, Г. Саймон, В. Ліпкан, Г. Почепцов, Є. Тихомирова та ін. Але актуальність та проблематика теми статті потребують подальшого опрацювання у даній сфері.

Виклад матеріалу. Повномасштабна війна, розв'язана Росією проти України, має ряд складових і різноспрямованих наслідків. З одного боку, російська збройна інтервенція де-факто прискорила євроінтеграційні процеси в Україні, сприяла євроатлантичному об'єднанню нації. Війна призвела до масової «вестернізації» українського суспільства і вкоренила ідею безальтернативності та незворотності руху до ЄС та НАТО.

Водночас зміцнилася солідарність Києва та Заходу у протистоянні країні-агресору. Рішення щодо надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС є свідченням консолідації країн-членів Євросоюзу на українському напрямі, відповіддю об'єднаної Європи на неоімперську загарбницьку політику Росії. Це рішення мало політико-безпековий характер, оскільки Україна захищає ЄС від континентальної експансії Кремля, і фактично від

української армії нині залежить політичний лад і майбутнє Євросоюзу. У цьому головна значимість української євроінтеграції для ЄС і головна відмінність від інших претендентів на вступ - Молдови, Грузії, балканських країн.

Отримання вказаного статусу вимагає від керівництва держави пошуку додаткових інструментів імплементації рішень, спрямованих на забезпечення успішності євроінтеграційного процесу. Зважаючи на потребу постійної взаємодії з внутрішньою та зовнішньою громадськістю, домінування в ЄС практик відкритості та партнерського діалогу доцільним є залучення ресурсного потенціалу саме стратегічних комунікацій. Загалом стратегічні комунікації спрямовані на усвідомлення громадськістю цінностей та політики держави, активізацію залучення ресурсного потенціалу стейкхолдерів до реалізації ключових стратегій державного розвитку та національних інтересів у цілому [17].

Варто відмітити, що Україна усвідомила необхідність та важливість стратегічних комунікацій ще в 2014 році, з початком російської агресії. Тому, наша держава першою закріпила поняття стратегічні комунікації у державних документах – Воєнній доктрині України [14], Доктрині інформаційної безпеки України [15] та Стратегії інформаційної безпеки України [12]: Стратегічні комунікації – скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави.

У розвитку стратегічних комунікацій на національному рівні Україна досягла певного успіху, але він може бути підсилений за рахунок синергії та поглиблення співробітництва з НАТО та Європейським Союзом, які приділяють увагу цій сфері діяльності вже тривалий час і мають напрацювання як на національному та регіональному рівнях.

З метою покращення координації європейської і євроатлантичної інтеграції та розвитку стратегічних комунікацій наприкінці квітня 2016 року вперше в історії України у складі Уряду було створено посаду віцепрем'єр-міністра з європейської та євроатлантичної інтеграції [13].

Практично одразу після того, як з 1 вересня 2017 року Угода про асоціацію між Україною та ЄС повністю набула чинності, у жовтні того ж року Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки, щорічно схвалюються плани заходів з її імплементації. «Масштабність процесу європейської інтеграції України та впровадження положень Угоди про асоціацію, вплив цих процесів на життя кожного громадянина робить необхідним проведення потужної роз'яснювальної та комунікаційної роботи», - сказано у цій Стратегії. Одним із пріоритетних завдань визначено «протидію дезінформації, спрямованій на дискредитацію відносин України з ЄС та майбутнього членства України в ЄС» [7].

Зазначимо, що 09 грудня 2022 року було схвалено Кабінетом міністрів України Стратегію комунікації у сфері європейської інтеграції на період до 2026 року. Головна мета полягає в утвердженні в українському і європейському суспільстві свідомої підтримки набуття повноправного членства України в Європейському Союзі, інтеграції в європейський економічний, культурний і політичний простір та здійснення внутрішніх реформ і перетворень, спрямованих до вільного, справедливого, демократичного, успішного суспільства, що спирається на європейські цінності: гідність, рівність, права людини, верховенство права, свободу та демократію [8].

Під час 20-го Саміту Україна-ЄС, який відбувся 9 липня 2018 року у Брюсселі, було досягнуте спільне рішення посилити роботу зі стратегічних комунікацій. Розвиток такої співпраці був конкретизований під час засідання Ради асоціації 17 грудня 2018 року. Ключовими інституціями ЄС з реалізації цих рішень є Представництво України в ЄС та Консультативна місія ЄС в Україні, які зосереджуються на поширенні інформації про ЄС, розвитку урядових структур у сфері стратегічних комунікацій, посиленні їхньої комунікації з неурядовими інституціями, а також безпекових структур з населенням, та протидії дезінформації [11, с.15].

Співпраця між Україною та ЄС у протидії дезінформації та пропаганді розпочалась дещо раніше. Для вирішення цих питань команда East StratCom Task Force ще у 2015 році створила неформальну робочу групу з урядом України для допомоги з визначенням стратегічних комунікацій та запровадила ініціативу щодо підтримки українських ЗМІ. EUvsDisinfo — це головний проект робочої Європейської служби зовнішніх дій. Головне завдання даного проекту, це краще прогнозування та реагування на поточні кампанії дезінформації Російської Федерації, які впливають на Європейський Союз, його держави-члени та країни спільного сусідства. Аналіз веб-сайту цієї групи ЄС показує, що велика частина розвінчувань російської пропаганди припадає на факти, що стосуються України [6]. У січні 2019 року міністри закордонних справ країн ЄС обговорили розвиток співпраці у цій сфері з міжнародними організаціями та іншими країнами, включаючи Україну [11, с.15].

Представництво Європейського Союзу в Україні в інформаційній сфері зосереджує зусилля на: поширенні інформації про ЄС та його співпрацю і допомогу Україні; налагодженні сталої комунікації з громадянським суспільством; оперативному висвітленні подій та рішень в ЄС; підтримці свободи медіа. Зокрема, Представництво ЄС створило систему онлайн-консультацій з представниками громадянського суспільства та розробило Дорожню карту ЄС для взаємодії з громадянським суспільством в Україні [1].

Варто відмітити три рівні імплементації стратегічних комунікацій у політичній сфері: стратегічний, практичний, оперативно-тактичний.

На стратегічному рівні відбувається формування євроінтеграційного порядку денного, що здійснюється Президентом України, представниками його Офісу, а також іншими владним структурами [17].

Можна констатувати, що активізації включеності у міжнародний порядок денний питання євроатлантичної інтеграції України сприяв відчайдушний спротив українського народу російській повномасштабній агресії. По-перше, ведення оборонної операції та планування наступальних дій, готовність відстоювати такі цінності, як свобода, незалежність, права людини – все це спонукало очільників ЄС та НАТО до публічного визнання права українського народу бути частиною євроатлантичного життєвого простору. По-друге, керівництво України також активізувало політико-комунікативну діяльність, спрямовану на внутрішню та зовнішню громадськість, з метою формування тематичного інформаційного контенту та необхідного емоційного фону сприйняття інформації про боротьбу України за цінності свободи, миру та демократії всієї Європи.

Відтак із стратегічного рівня відбувається перехід до практичного рівня реалізації стратегічних комунікацій. Він передбачає включеність політичних суб'єктів у формування ключових інформаційних повідомлень, вибір інструментарію політикокомунікативної діяльності та каналів комунікації з громадськістю. У цьому контексті використовується такий політико-технологічний інструментарій: 1) зв'язки із громадськістю, а саме організація спеціальних подій та комплексна взаємодія зі ЗМІ; 2) публічна дипломатія, а саме партнерський діалог і співробітництво із стейкхолдерами у різних форматах; 3) проведення тематичних інформаційних кампаній [18].

На офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів у розділі «Євроінтеграція» розміщується актуальна інформація для громадськості відносно таких напрямів діяльності, як виконання Угоди про асоціацію та синхронізація законодавства держави з правовим полем ЄС. Також постійно оновлюється новинна стрічка відносно тематичних подій та заходів, до яких долучається Україна у контексті євроінтеграційного процесу [4].

За підтримки ЄС у межах Проекту «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» створено веб-сайт «Євроінтеграційний портал». На ньому розміщується систематизована інформація про напрямки діяльності Президента, Прем'єр-міністра та інших посадових осіб України, а також спеціальні тематичні події, що організовуються у контексті реалізації євроінтеграційного порядку денного [5].

Оперативно-тактичний рівень організації стратегічних комунікацій передбачає синхронізацію розповсюдження змісту інформаційних повідомлень і моніторинг зворотного

зв'язку. Можна констатувати, що в умовах воєнного часу інформаційні повідомлення стосовно процесів євроінтеграції систематично розповсюджуються на національному, регіональному та місцевому рівнях управління за допомогою різних каналів комунікації. Зміст вказаних повідомлень синхронізовано з визначеним керівництвом держави внутрішнім порядком денним. Водночас є суттєва проблема із забезпеченням інформування населення, яке проживає на тимчасово окупованих територіях та зазнає інформаційно-психологічного впливу з боку держави-агресора [17].

Аналізуючи співпрацю НАТО з Україною у сфері стратегічних комунікацій відзначимо, що вона є змістовно наповненою та документально визначеною. Створення і розвиток спроможностей у сфері стратегічних комунікацій для оборони держави є одним із завдань Альянсу у наданні допомоги Україні. НАТО надає сприяння як державним установам, так і громадським організаціям, в тому числі через імплементацію Дорожньої карти Партнерства зі стратегічних комунікацій Україна-НАТО. Цей документ 22 вересня 2015 року підписали Секретар Ради національної безпеки й оборони України Олександр Турчинов разом з Генеральним Секретарем НАТО Йенсом Столтенбергом. Дорожня карта спрямована на здійснення комплексної підтримки нашої держави у сфері стратегічних комунікацій, зокрема протидії російській пропаганді та інформуванні громадськості про події в Україні [16].

Зазначимо, що документ є рамковим і дозволяє впроваджувати різноманітні програми й проекти. Він передбачає підготовку персоналу, сприяння розбудові профільних структур і розвитку законодавства, проведення наукових досліджень тощо, допомагає інформувати громадськість про події в державі та протидіяти російській пропаганді. Дорожня карта є єдиною угодою такого роду між НАТО і країною-партнером та передбачає дорадчу допомогу щодо розвитку українських органів влади, їхнього управління ризиками у сфері безпеки та реагування на них через впровадження стратегічних комунікацій [11, с.16].

Також під час зустрічі 22 вересня 2015 року міністром закордонних справ України Павлом Клімкіним та Генеральним секретарем НАТО Йенсом Столтенбергом було підписано Угоду між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору про статус представництва НАТО в Україні. (ратифікована Законом України від 04.02.2016 р.) [2]. Ці два документи заклали фундамент подальшої співпраці [10, с.433].

Практичну реалізацію було розпочато у 2016 р., а саме – проведенням у березні спільно Міністерством інформаційної політики України (МІП), РНБОУ і Центром інформації та документації НАТО в Україні першої зустрічі робочої групи з розробки структури стратегічних комунікацій і механізмів координації. Розроблено план реалізації Дорожньої карти на короткотермінову перспективу. Стратегічні комунікації стали частиною Комплексного пакету допомоги для України (засідання від 9 липня 2016 р. у Польщі) схваленого Комісією Україна НАТО, мета якого – консолідація та збільшення допомоги НАТО для України, що дозволить краще забезпечити власну безпеку та провести необхідні реформи, зокрема, у секторах безпеки й оборони.

Ключову позицію у співпраці Україна-НАТО у сфері стратегічних комунікацій займає Центр інформації й документації НАТО (ЦІДН), який щороку проводить ряд заходів, підтримує активну співпрацю з українськими громадськими організаціями й аналітичними центрами, сприяє проведенню інформаційної кампанії із забезпечення підтримки вступу України до НАТО [3, с.38].

Україна також підтримує високий рівень співпраці з Центром передового досвіду НАТО із стратегічних комунікацій, який розташований у Ризі (Латвія). Центр у Ризі надає Україні допомогу у вигляді консультативних візитів і проведення тренінгів. Важливим кроком має стати зміна підходів до євроатлантичної інтеграції на користь більшої публічності і відкритості для українського суспільства. А одним із актуальних у найближчі роки виміром стратегічних комунікацій має стати поглиблення зв'язків між політиками та експертами і громадськістю.

Інформаційна сфера, враховуючи характер новітньої війни, й надалі залишатиметься на першому плані співпраці України з НАТО.

В рамках механізму Розширеної співпраці між ЄС і НАТО на даний час існують три основні сфери взаємодії з країнами-партнерами: зберігання та безпека боєприпасів, кібербезпека, стратегічні комунікації. Ці спільні зусилля сприятимуть посиленню стійкості партнерів, які не є членами Альянсу, до потенційної агресії, а також сприятимуть процесу їх реформування [11, с. 16].

Місією стратегічних комунікацій України після 24 лютого 2022 року є скоординоване використання всіх можливостей інформаційного простору для реалізації державної інформаційної політики, спрямованої на отримання перемоги над ворогом та надійних безпекових гарантій мирного розвитку України після війни. Основними завданнями стратегічних комунікацій в умовах війни стали:

- інформування українського суспільства та міжнародної спільноти про перебіг і результати бойових дій;
- консолідація населення України навколо оборони України, збільшення довіри й підтримки громадянами державної політики, забезпечення безумовної довіри до ЗС України та інших складових Сил безпеки і оборони України;
- створення та підтримання ефективних комунікацій з державами-партнерами і союзницями України, з ООН, НАТО, ОБСЄ, іншими міжнародними організаціями, сприяння розширенню кола держав-партнерок;
- організація та реалізація комунікацій, спрямованих на формування антивоєнних настроїв і переконання у відмові від продовження агресії, з суспільством та особовим складом збройних сил країни-агресорки;
- створення шляхом дій в інформаційному просторі найбільш сприятливих умов для оборони України і перемоги у війні.

В умовах війни до стратегічних комунікацій держави висуваються підвищені вимоги щодо:

- проактивності комунікативної діяльності, першості в повідомленні особливо важливої інформації;
- чіткої відповідності всієї комунікативної діяльності стратегічному наративу держави;
- оперативності виявлення та нейтралізації загроз інформаційній безпеці;
- оперативності та якості кризових комунікацій;
- координованості й синхронізованості комунікативної діяльності різних суб'єктів стратегічних комунікацій, деконфліктизації інформації, яка оприлюднюється різними суб'єктами;
- розширення мережі комунікаційних каналів для гарантованого доведення інформації до всіх аудиторій;
- якості та креативності інформаційних матеріалів, цікавості їх для споживачів.

Основними аудиторіями стратегічних комунікацій в умовах війни доцільно визначити:

- населення України;
- особовий склад Сил безпеки і оборони України;
- лідерів громадської думки в Україні та світі;
- українську діаспору в різних країнах;
- міжнародні безпекові організації;
- лідерів та населення різних країн (ЄС, США, Великобританії, Туреччини, Канади, інших країн-партнерок та союзників, Китаю, Індії й інших нейтральних країн, союзників і прихильників країни-агресорки);
- населення російської федерації та республіки білорусь;
- особовий склад збройних сил російської федерації та російських незаконних збройних формувань;

- особовий склад збройних сил та інших силових структур республіки білорусь.

Таким чином, реалізація стратегічних комунікацій держави в умовах війни потребує використання значного арсеналу інструментів комунікацій [9, с.12].

Висновок. Відзначимо, що за підтримки ЄС і НАТО Україна відпрацьовує механізми стратегічних комунікацій в державі, використовує їхні досвід, знання, технічну допомогу. Ці дві організації не стоять на місці, розвиваються зсередини та у взаємодії одна з одною на принципах взаємного доповнення. Загрози для України, ЄС і НАТО схожі, а джерело їх походження одне – Російська Федерація. Тому для України важливо поглиблювати співробітництво із стратегічних комунікацій як з кожною з організацій окремо, так і в контексті їхньої безпекової співпраці.

Разом з тим, стратегічні комунікації в Україні повинні стати одним з ключових напрямів діяльності та сприйматися не як кампанія зі зв'язків з громадськістю, а як стратегічне планування. Правильно вибудовані стратегічні комунікації з усіх важливих питань із США, НАТО та ЄС матимуть визначальне значення для партнерства України в трансатлантичному та європейському форматах.

Джерела та література

1. Європейський Союз затвердив Дорожню карту для взаємодії з громадянським суспільством України <https://euprostor.org.ua/stories/141282>
2. Закон України Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору про статус Представництва НАТО в Україні від 04.02.2016 р <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-19>
3. Кост І. Стратегічні комунікації України у процесі європейської та євроатлантичної інтеграції. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини, Вип 1 (51), 2020 рік.
4. Посилання на офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів, розділ «Євроінтеграція» <https://www.kmu.gov.ua/tag/yevrointegraciya>
5. Посилання на веб-сайт «Євроінтеграційний портал» <https://eu-ua.kmu.gov.ua/shlyahdoEU>
6. Посилання на сайт робочої групи East StratCom <https://euvsdisinfo.eu/>
7. Про схвалення Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018— 2021 роки, Розпорядження від від 25 жовтня 2017 р. № 779-р <https://www.kmu.gov.ua/npas/250383204>
8. Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року, Розпорядження від 09 грудня 2022 р. № 1155-р <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-strategii-komunikatsii-z-pytan-ievropeiskoi-intehratsii-ukrainy-na-period-do-2026-t91222>
9. Рекомендації та кращі кейси реалізації стратегічних комунікацій в умовах війни : практичний довідник / [В. Азарова та ін. ; за заг. ред. Л. Компанцевої]. Київ : 7БЦ, 2023. 232 с.
10. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія / [В. Азарова та ін. ; за заг. ред. Л. Компанцевої]. Київ : НА СБУ, 2021. 500 с.
11. Стратегічні комунікації у фокусі співробітництва Україна – ЄС – НАТО в сучасних умовах. Центр глобалістики «Стратегія XXI». Київ. 2019. 30 с.
12. Стратегія інформаційної безпеки України. Затверджено Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
13. Стратегічні комунікації для безпекових і державних інституцій : практичний посібник / [Л. Компанцева, О. Заруба, С. Череватий, О. Акульшин; за заг. ред. О. Давліканової, Л. Компанцевої]. Київ: ТОВ «ВІСТКА», 2022. 278 с.

14. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» № 555 / 2015 від 24.09.2015. Офіційне інтернет-представництво Президента України. <https://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>
15. Указ Президента України «Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року “Про Доктрину інформаційної безпеки України”» № 47 / 2017 від 25.02.2017. Офіційне інтернет-представництво Президента України. <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
16. Україна та НАТО підписали низку документів про співпрацю <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/news/40549-ukrajina-ta-nato-pidpisali-nizku-dokumentiv-pro-spivpracyu>
17. Хорішко Л. С. Стратегічні комунікації України в контексті євроінтеграції. Політикус: наук. журнал. 2022. Спецвипуск. С. 106–111. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16481>
18. Strategic Communications and National Strategy. Chatham House Report. <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/r0911stratcomms.pdf>

References

1. Yevropeyskyi Soiuz zatverdyv Dorozhniu kartu dlia vzaiemodii z hromadianskym suspilstvom Ukrainy <https://euprostir.org.ua/stories/141282>
2. Zakon Ukrainy Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Uriadom Ukrainy ta Orhanizatsiieiu Pivnichnoatlantychnoho dohovoru pro status Predstavnytstva NATO v Ukraini vid 04.02.2016 r <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-19>
3. Kost I. Stratehichni komunikatsii Ukrainy u protsesi yevropeiskoi ta yevroatlantychnoi intehratsii. Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Mizhnarodni vidnosyny, Vyp 1 (51), 2020 rik.
4. Posylannia na ofitsiinyi veb-sait Kabinetu Ministriv, rozdil «Yevrointehratsiia» <https://www.kmu.gov.ua/tag/yevrointegraciya>
5. Posylannia na veb-sait «Yevrointehratsiinyi portal» <https://eu-ua.kmu.gov.ua/shlyahdoEU>
6. Posylannia na sait robochoi hrupy East StratCom <https://euvsdisinfo.eu/>
7. Pro skhvalennia Stratehii komunikatsii u sferi yevropeiskoi intehratsii na 2018— 2021 roky, Rozporiadzhennia vid vid 25 zhovtnia 2017 r. № 779-r <https://www.kmu.gov.ua/npas/250383204>
8. Pro skhvalennia Stratehii komunikatsii z pytan yevropeiskoi intehratsii Ukrainy na period do 2026 roku, Rozporiadzhennia vid 09 hrudnia 2022 r. № 1155-r <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-komunikatsii-z-pytan-ievropeiskoi-intehratsii-ukrainy-na-period-do-2026-t91222>
9. Rekomendatsii ta krashchi keisy realizatsii stratehichnykh komunikatsii v umovakh viiny : praktychnyi dovidnyk / [V. Azarova ta in. ; za zah. red. L. Kompantsevoi]. Kyiv : 7BTs, 2023. 232 s 12 s.
10. Stratehichni komunikatsii v umovakh hibrydnoi viiny: pohliad vid volontera do naukovtsia : monohrafiia / [V. Azarova ta in. ; za zah. red. L. Kompantsevoi]. Kyiv : NA SBU, 2021. 500 s st433
11. Stratehichni komunikatsii u fokusi spivrobitnytstva Ukraina – YeS – NATO v suchasnykh umovakh. Tsentr hlobalistyky «Stratehiia KhKhI». Kyiv. 2019. 30 s.
12. Stratehiia informatsiinoi bezpeky Ukrainy. Zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 28 hrudnia 2021 roku № 685/2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
13. Stratehichni komunikatsii dlia bezpekovykh i derzhavnykh instytutsii : praktychnyi posibnyk / [L. Kompantseva, O. Zaruba, S. Cherevatyi, O. Akulshyn; za zah. red. O. Davlikanovoi, L. Kompantsevoi]. Kyiv: TOV «VISTKA», 2022. 278 s.
14. Uказ Prezydenta Ukrainy «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 veresnia 2015 roku «Pro novu redaktsiiu Voiiennoi doktryny Ukrainy» № 555 / 2015 vid

- 24.09.2015. Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy.
<https://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>
15. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 29 hrudnia 2016 roku “Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy”» № 47 / 2017 vid 25.02.2017. Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy.
<https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
16. Ukraina ta NATO pidpysaly nyzku dokumentiv pro spivpratsiu <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/news/40549-ukrajina-ta-nato-pidpisali-nyzku-dokumentiv-pro-spivpracyu>
17. Khorishko L. S. Stratehichni komunikatsii Ukrainy v konteksti yevrointehratsii. Politykus: nauk. zhurnal. 2022. Spetsvypusk. S. 106–111.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16481>
18. Strategic Communications and National Strategy. Chatham House Report.
<https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/r0911stratcomms.pdf>

УДК 327:341. 24 (100)

ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОГОВОРУ ПРО КОЛЕКТИВНУ БЕЗПЕКУ (ОДКБ), У ХРОНОЛОГІЧНОМУ ПОРЯДКУ

Іван Колінько

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33027, м.Рівне, вул. Ст. Бандери, 12

e-mail: ivan.kolinko@oa.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2356-6538>

Поставлене завдання дослідити історичні аспекти розвитку воєнної політики держав ОДКБ. Вказано на причини російського воєнно-політичного домінування на пострадянському геополітичному просторі. Наголошено на російських намірах забезпечувати подальше домінування в регіоні.

The historical aspects of development of military policy of the states of ODKB are exposed. It is indicated on reasons of the Russian military-political prevailing on post-soviet geopolitical space. It is marked Russian intentions to provide the subsequent prevailing in a region.

Актуальність. Під час написання нашої статті ми намагались синхронізувати процеси становлення воєнної політики новоутворених, внаслідок розпаду СРСР незалежних держав.Що поєднувало дві процеси розпад СРСР та формування нових політичних угруповань. Здійснювалась нова спроба централізувати владу. Нові державотворчі еліти орієнтувались на необхідність воєнно-політичного самовизначення очолюваних ними республік, але не усвідомлювали послідовність необхідних дій та їх кінцеві результати. За таких умов лідерство у воєнно-політичних угрупованнях взяла на себе російська Федерація. Результатом російського впливу на пострадянські республіки стало створення Організації Договору про колективну безпеку (ОДКБ), наслідки практичної діяльності якої нерезультативними. Особливості воєнно-політичної поведінки держав, що входять до складу ОДКБ і є об'єктом дослідження та потребують політичного аналізу.

Хронологічно створення спільної політики оборони пострадянських держав почало утворюватись 21 грудня 1991 р. Керівництво одинадцяти республік, засновників СНД, підписали протокол про покладення командування Збройними Силами колишнього СРСР «до їх реформування» на Міністра оборони СРСР маршала авіації Є. Шапошнікова.

14.лютого1992 р. керівництво дев'яти держав СНД призначили Є. Шапошнікова головнокомандуючим Об'єднаними збройними силами (ОЗС) СНД.

20 березня1992 р. на основі Міністерства оборони СРСР було створено Головне командування ОЗС СНД. 24грудня1993 р. це командування було реорганізоване в Штаб з питань координації воєнного співробітництва держав-учасниць СНД. Воєнно-політичні

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Шандор Фьольдварі ГРОМАДЯНСЬКИЙ РОЗВИТОК ЯК КОРИНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СВОЄРІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ — ПРАВОСЛАВНІ БРАТСТВА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОНФЕСІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	3
Микола Романчук, Руслан Пальчевський УЧАСТЬ ПЛАСТУНІВ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ЛЕГІОНУ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ (1914-1918 РОКІВ).....	8
Іван Пушук ТРАГЕДІЯ ЧЕСЬКОГО МАЛИНА ОЧИМА УКРАЇНСЬКИХ СУСІДІВ: УСНОІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	13
Віктор Іванчук, Валентина Добровичинська УКРАЇНСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ РІВНОГО У ВІДЗНАЧЕННІ ПАМ'ЯТНИХ ДАТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ (1941–1944 РОКІВ).....	22
Руслан Сіромський «ОБЕРГТИ ВІД НЕБАЖАНИХ КОНТАКТІВ»: ПОВОЄННІ ПОЇЗДКИ ПЕТРА КРАВЧУКА В ЗАХІДНІ ОБЛАСТІ УРСР.....	25
Олександр Дмитрук, Валерій Шеретюк ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»	31
Оля Сорочинська ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ ТА МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В МОВАХ ВІЙНИ	38

РОЗДІЛ II ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Олег Озимчук АНАЛІЗ ВПЛИВУ РИМСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ НА СУСПІЛЬСТВО В ПЕРІОД ІМПЕРІЇ.....	45
Олег Озимчук, Катерина Джумаєва ПОВСТАННЯ ХЕРЕВАРДА УЕЙКА (1070-1071) В АНГЛІЙСЬКОМУ КОРОЛІВСТВІ.....	52

Олег Озимчук, Юлія Остапчук ОСОБИСТИЙ ВПЛИВ АЛЕНОР АКВІТАНСЬКОЇ НА ЗАГОСТРЕННЯ АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКИХ ПРОТИРІЧ В XII – НА ПОЧАТКУ XIII СТОЛІТЬ.....	60
Ольга Арама МОЛДАВСЬКО-ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД КРИЗИ В ОСМАНСЬКІЙ ІМПЕРІЇ (1510-1512)	68
Galina Costețchi MOLDOVA'S RELATIONS WITH POLAND DURING THE CRISIS MILITARY-POLITICAL FROM 1648-1674.....	73
Юрій Андрощук НАЦІОНАЛІЗМ ЯК РУШІЙНА СИЛА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД СЕРЕДИНИ XVII - ПОЧАТКУ XIX СТ.....	85
Анастасія Ковальчук, Руслан Постолюк БАЛКАНСЬКІ КРАЇНИ У ВЕРСАЛЬСЬКІЙ СИСТЕМІ МИРНИХ ДОГОВОРІВ.....	91
Володимир Сухий, Ольга Сєверова ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В АНГЛІЇ.....	99
Степан Синяк, Наталія Плюта РОЗВИТОК ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ПРЕСИ У США В XX СТ.	102
Марія Микосянчик БОРІТЬБА «НЕГАТИВНИХ» ХРИСТІЯН З НАЦІОНАЛ- СОЦІАЛІСТАМИ В ПЕРІОД ТРЕТЬОГО РЕЙХУ	109
Владислав Кладько, Інна Мартинчук ФАКТОРИ ПРОТИСТОЯННЯ МІЖ ІНДІЄЮ ТА ПАКИСТАНОМ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XX СТОЛІТТЯ.....	115
Катерина Таєр-Ульянова ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРОТИБОРСТВО МІЖ СРСР І США В ПЕРІОД «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ»	121
Інна Вівчар ВПЛИВ КУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ.....	127
Владислав Климовець, Інна Мартинчук ПОЗИЦІЯ США ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В 2014-2022 РОКІВ.....	133
Оксана Кундеус СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ.....	141

Іван Колінько
ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОГОВОРУ
ПРО КОЛЕКТИВНУ БЕЗПЕКУ (ОДКБ) У ХРОНОЛОГІЧНОМУ ПОРЯДКУ149

Олег Санжаревський
ПОРІВНЯННЯ ПРОПАГАНДИСТСЬКИХ НАРАТИВІВ ТЕРОРИСТИЧНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ ІДІЛ ТА ТАЛІБАґУ: ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ156

РОЗДІЛ ІІІ

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО, ІСТОРІОГРАФІЯ ТА КУЛЬТОРОЛОГІЯ

Андрій Слесаренко
ІВАН ФРАНКО ПРО ОДИНАДЦЯТИЙ КОНГРЕС СХОДОЗНАВЦІВ 1897 РОКУ165

Роман Михальчук, Оксана Пальчевська
ДОКУМЕНТИ З ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ЄВРЕЇВ МІЗОЧА: ФОРМИ
ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА ЗБЕРІГАННЯ НА ПРИКЛАДІ МІЗОЦЬКОЇ
БІБЛІОТЕКИ168

Володимир Харчук
ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ172

Володимир Грицишин, Марія Грицишина
РОЛЬ ПОСТНЕОПАТРИСТИКИ В МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИНАХ
СЬОГОДЕННЯ177

Віталій Ігнат'єв
ІСИХАЗМ ТА САКРАЛІЗАЦІЯ В ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ ТА ДЕРЖАВИ.....180

Юрій Ліннік
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ186

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....194

ЗМІСТ.....196

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 35

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 30.11.2023 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 254/1. Ум. друк. арк. 11,19.

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 35. Рівне, 2023. 199 с.

УДК 94(477) + 94(100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023